

סילבוס לקורס:

הוראה מתקנת בקריאה

ד"ר הילה פלור-מדואל

היקף ומבנה: קורס שנתי הכולל 120 שעות אקדמיות, הניתנות ב – 30 מפגשים בני 4 שעות אקדמיות כל אחד.

רציונל ומהות: דיסלקסיה היא מונח על המאגד בתוכו סוגים שונים של הפרעות קריאה. להפרעות אלה מאפיינים שונים מבחינת סוג הטעויות בקריאה ומבחינת האפקטים המשפיעים על הקריאה. סוגי הדיסלקציות ניתנים לזיהוי והטיפול בהם יהיה דיפרנציאלי. הקורס הוא קורס פרקטי במהותו, ומטרתו להקנות ידע טיפולי נרחב, הכולל שיטות רבות וגישות שונות על מנת לאפשר התאמה דיפרנציאלית ללומד ספציפי.

הקורס כולל שלושה חלקים שנלמדים במקביל ומשולבים זה בזה:

בחלקו הראשון של הקורס (15%) יוצגו מודלים המסבירים מהי קריאה. יודגשו תהליכים תקינים מול תהליכים בלתי תקינים ברכישת קריאה ובשימוש בה. **ייבחנו ההשלכות המעשיות המיידיות של מודלים אלה לאיתור מתקשים בקריאה, לטיפול בהם ולהדרכת הורים וצוותי הוראה.**

בחלק השני (25%) תוצגנה הדרכים הפרקטיות **לזיהוי מתקשים בקריאה** (הערכה דידקטית/אבחון). ייבחנו סוגיות עדכניות בהערכה דידקטית של מיומנויות קריאה וכתב בעברית. יושם דגש על מאפייניה האורתוגרפיים הייחודיים של השפה העברית בשונה משפות אחרות. שונות זו דורשת ידע ספציפי על אבחוני קריאה בעברית, והבנת המשותף והשונה בינם לבין אבחוני קריאה בשפות אחרות. כמו כן יידונו העקרונות, והמגבלות של הערכה דידקטית בקריאה כאשר היא מתבצעת באוכלוסיות שונות. נבחין בין איתור שמטרתו לזהות רמת קריאה לבין הערכה שמטרתה לזהות תהליכים לא יעילים בקריאה. כמו כן נבחין בין איתור לצרכי שיוך מערכתי לבין הערכה שמטרתה בניית תכנית עבודה והערכת יעילותה לאורך זמן. **מסיימי הקורס ידעו לבצע הערכות קריאה יעילות ולקשר אותן לתוכנית טיפול מתאימה.**

בחלקו השלישי של הקורס (60%) נעסוק **בתוכניות התערבות** נכונות לאבות טיפוס של מתקשים בקריאה. ייבחנו המאפיינים והעקרונות הקוגניטיביים והדידקטיים (Task Analysis – ו Skills Analysis) של מגוון רחב של שיטות עיקריות להוראה מתקנת בקריאה, תוך דיון ביכולתן לתת מענה לצרכים המיוחדים של הלומד הספציפי, המתקשה בקריאה.

נסכם את הקורס ביצירת מטריצה דו-ממדית המצליבה בין סוגים של קשיי קריאה לבין שיטות וטכניקות דידקטיות המתאימות לטיפול בהן.

אוכלוסיית יעד: מורים בחינוך הרגיל, מורים לחינוך מיוחד, פסיכולוגים, מרפאות בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מאמנים, מורים בגמלאות וכל מטפל שרוצה לכלול את ההוראה המתקנת כחלק מפרטואר הטיפול שלו.

מטרות הקורס

- הכרות עם תהליכי תקינות מול אי תקינות ברכישת הקריאה על פי מודלים שונים.
- הבנת המאפיינים הייחודיים של האורתוגרפיה העברית והשלכותיה על האפשרות להשתמש במודלים כללים של קריאה.
- הכרות עם מונחים בסיסיים הקשורים במהות הקריאה ובלקוויות קריאה.
- הבנת הרקע הקוגניטיבי לקשיים שונים בקריאה.
- הכרת הקשיים המאפיינים את שלב ה – learning to read ואבחנה בינם לבין הקשיים המאפיינים את שלב ה – reading to learn.
- **איתור קשיי קריאה (25%)** - הבנת הדיפרנציאליות, המטרות, העקרונות והמגבלות של כל אחת ממגוון המטלות הנכללות באבחון-דידקטי בקריאה ואיות.
- הכרות עם סטים פורמאליים לאיתור קשיי קריאה.
- למידת העקרונות לבנייה של משימות-הערכה בקריאה המיועדות לאוכלוסיות שונות (שונות קוגניטיבית ושונות תרבותית)
- למידת העקרונות לבנייה של משימות-הערכה המיועדות לאבחון חוזר ו/או להערכת התקדמות בעקבות התערבות.
- קריאה ביקורתית של דוחות דידקטיים בקריאה.
- כתיבת דוחות אופרטיביים לסכום תהליכי הערכה בקריאה
- הכרות מעמיקה עם חמישה אבות-טיפוס של מתקשים בקריאה

• הכרות מעמיקה של גישות ושיטות להוראה מתקנת בקריאה (60% מהקורס).

- תכנון מערכי-התערבות דיפרנציאליים בקריאה לאוכלוסיות שונות תוך התייחסות להיבטים פרטניים ומערכתיים.
- כתיבת תכנית עבודה בקריאה בהתאם לממצאי דוחות אבחון דידקטיים ופסיכו-דידקטיים.

נושאי הקורס:

1. מודלים לרכישה תקינה של קריאה
2. רכיבים קוגניטיביים בבסיס תהליך רכישת הקריאה
3. רכיבים אישיותיים ורגשיים ברכישת הקריאה
4. חוקי-קידוד פונמיים-גרפיים: תהליכי רכישה, שיטות הערכה ודרכי טיפול.
5. יכולת וידע אורתוגרפי: תהליכי רכישה, שיטות הערכה ודרכי טיפול.
6. ידע שפתי (סמנטי, תחבירי, ומורפולוגי)- השפעתו על רכישת קריאה, דרכים להערכתו ושטות לקידומו .
7. ידע עולם והשפעתו על רכישת קריאה, שטף קריאה והבנת הנקרא-דרי איתור, וטיפול.
8. הערכת קריאה באמצעות קריאת טקסט- בחירת טקסטים להערכת קריאה, יצירת טקסטים להערכה חוזרת בקריאה, מדדים אופרטיביים הניתנים להערכה באמצעות טקסט, מגבלותיה של הערכת קריאה באמצעות טקסט.
9. הערכת תהליכי קריאה בקרב אוכלוסיות עם שונות קוגניטיבית.
10. כתיבת דוחות בעקבות הערכה דידקטית בקריאה, לרבות תכנון אופרטיבי של דרכי התערבות.
11. מתקשים בקריאה – 5 אבות טיפוס
12. מתקשים שלא רכשו תכלול פונמי גרפי – מאפיינים קוגניטיביים ועקרונות בהוראה מתקנת
13. הקורא האיטי והלא מדייק – מאפיינים קוגניטיביים ועקרונות בהוראה מתקנת
14. הקורא האיטי המדייק – מאפיינים קוגניטיביים ועקרונות בהוראה מתקנת
15. הקורא המהיר, הלא מדייק – מאפיינים קוגניטיביים ועקרונות בהוראה מתקנת
16. הקורא המהיר, המדייק שאינו מבין – מאפיינים קוגניטיביים ועקרונות בהוראה מתקנת
17. שיטות להוראה מתקנת בקריאה: גישות ושיטות להקניית קריאה בישראל – היבט היסטורי
18. שיטת הטקסט האישי
19. השיטה הפונטית סינטטית
20. "רק שינוי אחד"
21. שיטת מקגינס
22. שיטת הכוח לקרא
23. הקניית מילים בשיטת הלוטו
24. הקנייה באמצעות טקסט מרכזי.
25. הקנייה באמצעות התכנית "יסודות השפה הכתובה"
26. הקנייה באמצעות שיטות מורפולוגיות
27. הכרות עם שיטות נוספות, טכניקות מרובות ומשחקים דידקטיים.

דרכי הוראה

- הרצאות
- סדנאות

חובות הקורס (למי שרוצה לקבל תעודה)

- נוכחות בכל המפגשים
- מבחן יישומי מסכם עם חומר פתוח אותו עושים איתי יחד במהלך השיעור
- ישנה אפשרות להצטרף לקורס כשומע חופשי, ללא צורך לעמוד במטלות. במקרה כזה יינתן אישור השתתפות במקום תעודה.

דוגמת תעודה מצורפת להלן

ד"ר הילה פלור-מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויז'ן למטפלים *הדרכת הורים
התבור 11/4 נס ציונה 7401968 0528525104 hilafior46@gmail.com

הנני לאשר כי

הגב' _____ ת.ז. _____

השתתפה בהשתלמות בנושא

הוראה מתקנת בקריאה

בהיקף של 120 שעות אקדמיות

ועמדה בהצלחה רבה בדרישות

*סילבוס וגיליון ציונים מצורפים כנספח לתעודה זו

תאריך לועזי

תאריך עברי

חתימה

ד"ר הילה פלור-מדואל

סילבוס לקורס הוראה מתקנת בחשבון

ד"ר הילה פלור-מדואל

היקף ומבנה: קורס שנתי הכולל 120 שעות אקדמיות, הניתנות ב- 30 מפגשים בני 4 שעות אקדמיות כל אחד

רציונל ומהות: דיסקלקוליה הוא מונח על המאגד בתוכו סוגים שונים של קשיים בלמידת חשבון. בין אם מדובר בקשיים ראשוניים ובין אם הם משניים, ניתן לזהותם, ולהתאים להם טיפול דיפרנציאלי. בקורס נכיר תהליכים תקינים מול תהליכים בלתי תקינים ברכישת נושאים מרכזיים במספרים השלמים, ונרכוש כלים לייעול דרכי הוראה במקרה של מתקשים בחשבון.

אוכלוסיית יעד: מורים בחינוך הרגיל, מורים לחינוך מיוחד, פסיכולוגים, מרפאות בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מאמנים, מורים בגמלאות וכל מטפל שרוצה לכלול את ההוראה המתקנת בחשבון כחלק מפרטואר הטיפול שלו.

אופן הלמידה: שעורים במליאה, שיעורים מקוונים **מסונכרנים** וסדנאות

חובות הקורס: נוכחות בשיעורים והגשת עבודת סכום אותה נבצע יחדיו בכתה, במהלך השיעורים.

סילבוס לקורס הוראה מתקנת בחשבון

מטרות הקורס:

- המשתלמים יכירו את התחומים המרכזיים **במוכנות לחשבון**, יאתרו קשיים הקשורים למוכנות לחשבון וירכשו כלים מעשיים לטיפול המוכנות לחשבון.
- המשתלמים יכירו את המנגנונים הקוגניטיביים המאפשרים רכישה תקינה של **משמעות 4 פעולות החשבון**, וידעו להציע דרכים אופרטיביות לשכלול הבנת המשמעות של פעולות אלה.
- המשתלמים יכירו את הרקע הקוגניטיבי לקשיים ברכישת **עובדות יסוד** בחשבון וירכשו טכניקות להקניה ותרגול של עובדות יסוד בארבע פעולות החשבון.
- המשתלמים יכירו את הרקע הקוגניטיבי לקשיים בזכירת **פרוצדורות חשבוניות** בארבע פעולות חשבון ויכירו דרכי תווך לייעול רכישה של ידע הצהרתי וביצועי בפתרון פרוצדורות חשבוניות.
- המשתלמים יכירו סוגים שונים של **בעיות מילוליות** בחשבון ויתאימו דרכי התערבות נכונות על מנת לשכלל את יכולתו של כל תלמיד לפתור בעיות מילוליות חד שלביות בארבע פעולות החשבון.
- המשתלמים יכירו עקרונות בבניית **דפי עבודה, משחקים**, ופעילויות חקר.

7. המשתלמים ייחשפו למגוון רחב מאוד של עזרים דידקטיים ואמצעי המחשה בחשבון, יזהו יתרונות וחסרונות של עזרים דידקטיים ואמצעים אנלוגיים, ויתאימו אותם באופן דיפרנציאלי ללומדים שונים.
8. המשתלמים ידעו לתת הדרכה להורים על ניצול סיטואציות סביבתיות ויום-יומיות לטובת רכישת ידע חשבוני.
9. המשתלמים יכירו עקרונות ומונחים בבניית משימות הערכה בחשבון ויבצעו הערכה דידקטית בחשבון כבסיס להכנת תכנית עבודה יחידנית.
10. המשתלמים יכתבו סכום יעיל של הערכה דידקטית בחשבון.
11. המשתלמים יתנסו ב תכנון מערכי-התערבות דיפרנציאליים ובכתיבת תכנית עבודה לילד מתקשה בחשבון בהתאם להערכה דידקטית ובהתאם להיבטים פרטניים ומערכתיים.
12. המשתלמים יתנסו בקריאה ביקורתית של דוחות אבחון בחשבון.

נושאים מרכזיים:

מוכנות לחשבון

- הבסיס הלוגי והאמפירי למוכנות לחשבון, כנושא שאיננו תלוי גיל
- יכולות קוגניטיביות
- מיומנויות מספר וכמות
- מודלים נכונים להקניה, יישום ותרגול של נושאים מרכזיים במוכנות לחשבון
- עזרים דידקטיים ומשחקים

עשרת ראשונה

- המעבר מספור יום יומי לפסוק חשבוני
- אמצעים אנלוגיים לליווי ותמיכה בהבנת המשמעות הכמותית של העשרת הראשונה (תבניות ליי, מול אמצעי המחשה נמנים)
- זכירת עובדות יסוד בעשרת הראשונה
- ניתוח מטלה וניתוח מיומנויות כבסיס להתמודדות עם בעיות מילוליות חד שלביות בחיבור וחיסור
- גישה תבניתית מול גישה התנסותית לפתרון בעיות מילוליות
- משחקים לזכירת עובדות יסוד בעשרת הראשונה

עשרת שנייה

- העשרת השנייה כ"ציידת" של ילדים עם לקוויות למידה
- חיבור וחיסור באנלוגיה לעשרת הראשונה
- תרגילי שבירת עשרת – 7 דרכים שונות להקניה, על יתרונותיהן, חסרונותיהן והתאמתן ללומדים שונים
- פרחי קסם, תבניות ליי ו"חמשבון" כאמצעים להקניית העשרת השנייה

כפל וחילוק

- קשיים אופייניים ללמידת משמעות הכפל ועובדות יסוד בכפל
- הקניית משמעות הכפל והחילוק
- זכירת עובדות יסוד בכפל ובחילוק

- משחקים ועזרים דידקטיים לזכירת עובדות יסוד בכפל ובחילוק
- הקניית פרוצדורות חשבוניות בכפל ובחילוק
- בעיות מילוליות חד שלביות בכפל ובחילוק

חשבון מהעיתון

- הזדמנויות ללמידת חשבון בחיי היום יום
- הדרכת הורים לניצול הזדמנויות למידה בחשבון

הערכה דידקטית בחשבון

- נושאים מרכזיים בהערכה דידקטית בחשבון
- כתיבת סיכום להערכה דידקטית בחשבון
- קריאת דוחות סכום של הערכה דידקטית בחשבון
- כתיבת תכנית עבודה דיפרנציאלית בהתאם להערכה דידקטית בחשבון

דר' הילה פלור מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *ספרוויזן למטפלים *הדרכת הורים
hilafloor46@gmail.com 0528525104 7401968 התבור 11/4 נס ציונה

הנני לאשר כי

הגב' _____ ת.ז. _____

השתתפה בקורס

הוראה מתקנת בחשבון

בהיקף של 120 שעות אקדמיות

ועמדה בהצלחה רבה בדרישות

*סילבוס וגיליון ציונים מצורפים כנספח לתעודה זו

תאריך עברי _____ תאריך לועזי _____

חתימה _____

ד"ר הילה פלור-מדואל

סילבוס לקורס:

לקוויות למידה/ תקינות מול אי תקינות בתהליכי למידה

ד"ר הילה פלור

מטרת על:

הבנה מעמיקה הפרעות למידה והשלכותיהן בבית הספר ובמעגל החיים. נדון בהיבטים הנוירולוגיים, הנוירו-פסיכולוגיים, הקוגניטיביים, האקדמיים, הדידקטיים, הרגשיים והחברתיים תוך השלכות יישומיות לפרקטיקה הבית סיפרית.

היקף ומבנה: קורס שנתי הכולל 120 שעות אקדמיות, הניתנות ב- 30 מפגשים בני 4 שעות אקדמיות כל אחד

אופן הלמידה: שיעורים במליאה, שיעורים מקוונים, סדנאות וקריאה מודרכת

חובות הקורס: נוכחות בשיעורים והגשת עבודת סכום, אותה נעשה יחד במהלך השיעורים.

תיאור הקורס

גני הילדים הממלכתיים, הכתות בבתי הספר היסודיים וכתות חטה"ב והתיכון כוללים מגוון של ילדים שהם בעלי קשיים שונים אך אינם שייכים לחינוך המיוחד. נוכחותם מאתגרת את הצוותים החינוכיים, המבקשים להשיג את המטרות הלימודיות, הרגשיות והחברתיות כפי שהן מפורטות בגישה החדשה של משרד החינוך (2018 ועד בכלל). את המקורות לקשיים האלה ניתן למיין לפסיכוגניים מול סוציוגניים, אינטרינזיים מול קסטרניזיים וראשוניים מול משניים. ההכרות עם המגוון עשויה לעזור לצוותים החינוכיים:

א) לבצע אבחנה מבדלת בין התנהגויות הנובעות מלקות ראשונית לבין הפרעות שמקורן איננו ראשוני

ב) לתכנן נכון את הדידקטיקה המנחה את דרכי העבודה

ג) לתכנן נכון את התגובות של הצוות החינוכי להתנהגויות שונות כך שתוביל לקידום של אלמנטים רגשיים ואלמנטים חברתיים

ד) לתכנן נכון את האינטראקציה שלהם עם ההורים של אותם ילדים כך שתוביל לשיתוף פעולה המבוסס על אימון מלא והבנה.

ה) לפעול נכון על פי המודל המניעתי (RTI), כפי שהוא נדרש החל מ 2018 על ידי משרד החינוך ולפי המודל הסלוטוגני אליו צועד העולם כולו.

בהיעדר ידע רלבנטי על לקוויות למידה, הצוותים החינוכיים עלולים לבצע סוגים שונים של "הכללות יתר" ולכן לשגות בהתאמת עקרונות דידיקטיים והתנהגותיים. בנוסף, ההתנהגויות הנובעות מלקוויות אלה עלולות להיראות קשות יותר משהן באמת, ולהיראות

כאילו שכיחותן רחבה ומפריעה יותר משהיא באמת. היעדר הידע עלול אף להוביל את הצוותים החינוכיים לתחושה של חוסר מסוגלות נוכח חוסר האונים שהם חשים מול לקוויות אלה.

הקורס יעסוק בבחינה ביקורתית והערכה עדכנית של סוגיות-מפתח **מעשיות** בתחום של לקוויות למידה והשלכותיהן על מעגלי החיים השונים של ילדים עם לקוויות למידה. בקורס יוצג רקע תאורטי, אמפירי, קליני ופרגמטי על לקוויות למידה. נתייחס לסוגיות כגון הגדרה, אבחנה מבדלת, מונחים שכיחים, איתור, אבחון, מאפיינים התנהגותיים וחברתיים, השלכות חינוכיות ופדגוגיות, אינטראקציה עם הורים, השלכות יישומיות לחיי היום-יום, וההשלכות על תהליכי הלמידה האקדמית הפורמלית.

בקורס יידונו הקשרים המתבקשים בין ארבעה רבדים: רובד התפקוד האקדמי- חינוכי, רובד האיתור והאבחון, רובד התפקוד קוגניטיבי והרגשי והרובד הפסיכולוגי נוירולוגי.

מטרות הקורס

- הלומדים יכירו את המנגנונים הקוגניטיביים הנמצאים בבסיסה של למידה תקינה/למידה לא תקינה. יכירו ויבינו את המושגים domain-general מול specific-domain והשלכותיהם על היבטים יום יומיים ולימודיים בתחום לקוויות הלמידה.
- הלומדים יתארו את ההשלכות הדיפרנציאליות של תקינות מול אי תקינות בכל אחד מהמנגנונים הקוגניטיביים שייסקרו בקורס על תפקוד במעגלי החיים, על למידה ועל התנהלות בכתה.
- הלומדים ייחשפו לגישות ושיטות עכשוויות לטיפול בלקוויות למידה, כפי שהן אפשריות בכתה דיפרנציאלית.
- הלומדים יכירו דרכי היבחן רלבנטיות, באמצעותן יוכלו ילדים עם לקוויות למידה לבטא את עצמם באופן יעיל יותר.
- הלומדים יכירו מודלים מעודכנים להגדרת הפרעת למידה ספציפית, וישוו בין מודלים קודמים לבין מודלים חדשים להגדרה, תוך הבנת ההשלכות על דרכי האבחון המקובלות בארץ
- הלומדים יבינו ויתארו את ההשלכות של ההתפתחות בהגדרה על תכנון מדיניות מערכתית בתחומי האיתור, ההערכה והטיפול בלקוויות למידה.
- הלומדים יכירו ויבצעו אבחנה מבדלת בין SLD, DCD, ADHD, ODD, CD, SPD

נושאי הקורס

- תקינות בתהליכי למידה – מודל רב רכיבי להבנת התשתית הקוגניטיבית והרגשית ללמידה תקינה.
- מערכת הקשב- תובנות מחקריות מעודכנות, אבחנה מבדלת, וסווג לתת קבוצות
- פונקציות ניהוליות- כבסיס לתפקוד מעגלי החיים. הצגת דילמות והשלכות לתחומי האבחון והטיפול בלקוויות למידה
- הזיכרון כמערכת רב רכיבית – היבטים נוירולוגיים
- מאגר הזיכרון - אבחנה בין המונח "מאגר זיכרון" לבין המונח "זיכרון לטווח ארוך", "המבנה" הנוירולוגי של מאגר הזיכרון, תאור מצבי תקינות מול אי תקינות הקשורים במאגר הזיכרון, דרכים לייעול השימוש במאגר הזיכרון תוך אבחנה בין טיפול ישיר לבין טיפול עקיף.
- זיכרון עבודה – אבחנה בין המונח זיכרון עבודה לבין המונח זיכרון לטווח קצר, תימוכין נוירי פסיכולוגיים למבנה המודולארי של זיכרון העבודה, השלכות של לקוויות בזיכרון העבודה על תפקוד במעגלי החיים.
- עיבוד פונולוגי- מושגים ומונחים, דרכי הערכה, קשיים אופייניים, השלכות על מעגלי חיים, הנגשת חומרי למידה לילדים עם קשיים בעיבוד פונולוגי.
- עיבוד חזותי- מושגים ומונחים, דרכי הערכה, קשיים אופייניים, השלכות על תפקוד יום יומי ואקדמי, טיפול ישיר מול "הנגשה" במקרים של לקות בעיבוד חזותי.
- עיבוד שפתי- סמנטיקה תחביר ומורפולוגיה דרכי איתור ודרכי טיפול
- לקות בתאום עין – יד והשלכותיה על כתיבה
- אבחנה מבדלת בין SLD, DCD, ADHD, ODD, CD, SPD
- היבטים רגשיים והתנהגותיים של לקוויות למידה
- המסגרת הביתית והשלכותיה על אבחון וטיפול בלקוויות למידה
- הכרת שאלונים לאיתור לקוויות למידה
- קריאה ביקורתית של דוחות אבחוניים העוסקים בלקוויות מתונות על בסיס הכרת המונחים הספציפיים לתחום
- מדיניות הכלה או מדיניות שילוב של ילדים עם לקוויות למידה
- יישומים של מודל התגובתיות להתערבות בקביעת תוכניות התערבות בית ספריות.

ד"ר הילה פלור-מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויזין למטפלים *הדרכת הורים
hilafior46@gmail.com 052-8525104 08-9409926 התבור 11/4 נס ציונה

ד"ר הילה פלור מדואל

לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויזין למטפלים *הדרכת הורים
hilafior46@gmail.com 0528525104 7401968 התבור 11/4 נס ציונה

הנני לאשר כי

הגב' _____ ת.ז. _____

השתתפה בקורס

לקוויות למידה

בהיקף של 120 שעות אקדמיות

ועמדה בהצלחה רבה בדרישות

*סילבוס וגיליון ציונים מצורפים כנספח לתעודה זו

תאריך עברי _____ תאריך לועזי _____

חתימה: _____

סילבוס לקורס

היבטים רגשיים והתנהגותיים של ילדים עם הפרעת למידה(לקות למידה)

ד"ר הילה פלור-מדואל ומרצים אורחים

היקף ומבנה: קורס שנתי הכולל 120 שעות אקדמיות, שמחולקות ל – 30 מפגשים בני 4 שעות אקדמיות כל אחד.

רציונל ומהות: הפרעת למידה (לקות למידה) מוגדרת על ידי ארגונים עולמיים כפערים ספציפיים וכרוניים בקריאת מילים בודדות, הבנת נקרא, חישובים מתמטיים, הבנה מתמטית, כתיב והבעה. הפערים נשמרים על אף שניתנה הוראה מותאמת ויעילה במהלך חצי שנה לפחות, על אף קיומה של מנת משכל תקינה ועל אף שלא נמצאה סיבה אחרת שיכולה להסביר טוב יותר את תת ההישגיות.

בהתאם לכך, מורים, שמלמדים ילדים עם הפרעת למידה, נחשפים למגוון גישות וטכניקות הוראה, שעשויות לעזור לילדים עם הפרעת למידה להגיע למיצוי ההישגים האישיים שלהם.

ברם, המפגש עם הילדים במסגרת הלמידה בכתה, בקבוצה הקטנה או באופן פרטני מציף אלמנטים התנהגותיים ורגשיים משניים, הנובעים מעצם ההתמודדות היום-יומית המתמשכת של הילד וסביבתו המשפחתית והחינוכית עם תוצריה הפרגמטיים של ההפרעה.

מורים ומשפחות מוצאים לא פעם, שהמערך הרגשי-התנהגותי שנלווים להפרעת הלמידה, מעכבים את ההתקדמות של הילד לא פחות, ולפעמים אף יותר מהפרעת הלמידה עצמה.

מטרת העל של הקורס הנוכחי היא להכשיר מורים וצוותים תומכים להגיב על אירועים רגשיים והתנהגותיים, שמתרחשים במהלכם של מערכים דידקטיים, בדרך שתצמיח את הילד וסביבתו ותאפשר התערבות דידקטית יעילה יותר.

בחלקו הראשון של הקורס, שהוא החלק הקצר בקורס, יוצגו מודלים המסבירים תהליכים תקינים מול תהליכים בלתי תקינים בהתפתחות רגשית. כפועל יוצא יתואר המערך הרגשי-התנהגותי שעלול להתלוות להפרעת למידה. יוצגו, בין היתר, שאלוני איתור, דפי תצפית ומעקב, וכלים נוספים שמאפשרים לאסוף מידע רגשי ולדייק באמצעותו את התמונה ההתנהגותית רגשית.

בחלק השני יותוו עקרונות ותוצגנה הדרכים ליצירת קשר (ברית טיפולית) עם הילד, עם משפחתו ועם הצוותים החינוכיים. יוצגו כלים בעלי אופי בלתי אמצעי שתומכים ביצירת קשר. תיבחנה גם סוגיות הקשורות בחוסנו הנפשי של המורה ובתחושת המסוגלות שלו, כבסיס ליצירת ברית טיפולית שיש בה כדי להבנות מסגרת דידקטית יעילה. כמו כן יידונו המגבלות של יצירת קשר רגשי במסגרת מערכים טיפוליים דידקטיים.

בחלקו השלישי של הקורס, המהווה את רוב רובו של הקורס, נעסוק בתוכניות וטכניקות התערבות התנהגותיות רגשיות, שמיועדות ליישום במקביל לתהליכי הוראה הניתנים במסגרת קבוצתית ופרטנית. נכיר לעומק מגוון כלים בעלי אופי רגשי התנהגותי הניתנים ליישום על ידי מורים. נלמד כיצד להסביר לילד את מהות הקושי שלו, נלמד כיצד להקנות לילד מיומנויות של סגור עצמי, נלמד כיצד להשתמש בטכניקות קוגניטיביות לויסות התנהגות בשיעור ובהפסקה. בין היתר, נעסוק בחלק זה, בטכניקות כמו "תא הטייס", "עץ ההשלכות", "ענני קונפליקט", וגם בביבליותרפיה על עקרונותיה ומגבלותיה במסגרת שיעור.

בחלקו הרביעי של הקורס נעסוק בניתוחי מקרים אופרטיביים ספציפיים שעולים במסגרת שיעור דידקטי ונציע מספר אפשרויות תגובה לסיטואציות קונקרטיות.

אוכלוסיית יעד: מורים בחינוך הרגיל, מורים לחינוך מיוחד, מרפאות בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מאמנים, מורים בגמלאות, הורים וכל מטפל שרוצה לכלול את ההוראה המתקנת/המותאמת כחלק מרפרטואר הטיפול שלו.

דרכי הוראה

- הרצאות
- סדנאות

חובות הקורס (למי שרוצה לקבל תעודה)

- נוכחות בכל המפגשים
- מבחן יישומי מסכם עם חומר פתוח אותו עושים איתי יחד במהלך השיעור
- ישנה אפשרות להצטרף לקורס כשומע חופשי, ללא צורך לעמוד במטלות

דר' הילה פלור-מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויז'ן למטפלים *הדרכת הורים
התבור 11/4 נס ציונה 08-9409926 052-8525104 hilafior46@gmail.com

דר הילה פלור מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויז'ן למטפלים *הדרכת הורים
התבור 11/4 נס ציונה 7401968 0528525104 hilafior46@gmail.com

הנני לאשר כי

הגב' _____ ת.ז. _____

השתתפה בקורס

היבטים רגשיים והתנהגותיים של ילדים עם הפרעת למידה

בהיקף של 120 שעות אקדמיות

ועמדה בהצלחה רבה בדרישות

*סילבוס וגיליון ציונים מצורפים כנספח לתעודה זו

תאריך לועזי

תאריך עברי

חתימה וחותמת

סילבוס לקורס

הכנה לכתה א'

היקף: 120 שעות אקדמיות (+ 30 שעות אקדמיות למי שרוצים להוסיף את המוכנות לחשבון- ראה סילבוס נפרד)

מספר מפגשים : 30- קורס שנתי

משך מפגש : 4 שעות אקדמיות

אוכלוסיית יעד : מורים, גננות, מטפלים פרא רפואיים (קלינאיות תקשורת, מרפאות בעיסוק, עובדים סוציאליים), פרחי הוראה, הורים.

ידע קודם נדרש : הקורס המלא (120 ש"א) לא דורש ידע קודם.

תיאור הקורס:

תחום המוכנות לקריאה כתיבה וחשבון עבר במהלך השנים תהפוכות רבות. חלו שינויים הן מבחינת הראציונאל, הן מבחינת התכנים, הן מבחינת ההמשגה והן מבחינת ההשלכות היישומיות. בחלקו הראשון של הקורס נבין מהי שפה כתובה (קריאה וכתיבה). כפועל יוצא מהבנת מהותה של השפה הכתובה, נבחן את דרישות הקדם שלה, אלה שאמורות להגיע לבשלות לפני הכניסה לכתה א'. נתרכז בדרישות קדם קוגניטיביות, דידקטיות, רגשיות, פיסיות מערכתיות ומשפחתיות, ונלמד לזהות ילדים שלא השיגו את דרישות הקדם. בהמשך נדבר על הדרכים לקידום דרישות הקדם, בהתאם לגישות השונות. נתרכז בשתי גישות: ב"גישת המיומנויות" ובגישת "האוריינות המוקדמת". נבחן מערכי למידה יזומים מול מזדמנים הן במסגרות חינוכיות והן בבית. לסיום נשאל הם יש שוני בגישת ההכנה הנדרשת כשמדובר בילדים בעלי צרכים מיוחדים.

ראציונאל:

קריאה וכתיבה הן מיומנויות אקדמיות מורכבות המשמשת לתיעוד, לתקשורת, לחלופת אינפורמציה, ולביטוי אישי. שימוש יעיל בקריאה דורש הפעלת תהליכי פיענוח מדויקים, צבירת תבניות של מילים שלמות, וסנכרון של אלה מול משמעות והקשר ספציפיים. שימוש יעיל בכתיבה דורש שליטה בשלוש מערכות בסיסיות: מערכת ההבעה הכוללת תהליכים מורכבים המלווים את המוען מרגע העלאת הנושא לכתיבה ועד לניסוחו כך שיעבור באופן

ברור לנמען, מערכת הכתיב – שבאמצעותה נעשה תהליך ההמרה של המילים לצלילים וצלילים לגראפמות ומערכת הכתב- המשמשת כמכשיר ומאפשרת את התיעוד הגראפי.

גני הילדים הממלכתיים, כוללים מגוון של ילדים שהם בעלי קשיים שונים אך אינם שייכים לחינוך המיוחד. נוכחותם בגן מאתגרת את הגנות המבקשות להשיג את המטרות הלימודיות, הרגשיות והחברתיות כפי שהן מפורטות בתוכניות הלימוד הפורמאליות לגני הילדים. את המקורות לקשיים האלה ניתן למיין לפסיכוגניים מול סוציוגניים, אינטרינזיים מול אקסטרניזיים וראשוניים מול משניים. ההכרות עם המגוון עשויה לעזור **לבצע אבחנה מבדלת בין התנהגויות הנובעות מהיות הילד צעיר בגילו לבין התנהגויות שהן חלק מלקות, לתכנן נכון את הדידקטיקה המנחה את דרכי העבודה, לתכנן נכון תגובות להתנהגויות השונות כך שהן תקדמנה אלמנטים רגשיים ואלמנטים חברתיים, לתכנן נכון את האינטראקציות עם ההורים של אותם ילדים כך שיושג שיתוף פעולה המבוסס על אמון מלא והבנה.**

בהיעדר ידע רלבנטי על מהותה של השפה הכתובה ועל תקינות מול אי תקינות במנגנונים המאפשרים אותה, עשויים אנשי הצוותים החינוכיים וההורים לבצע סוגים שונים של "הכללות יתר" ולכן לשגות בהתאמת העקרונות ליישומים דידיקטיים והתנהגותיים. בנוסף, ההתנהגויות הנובעות מלקויות אלה עלולות להיראות קשות יותר משהן באמת, ולהיראות כאילו שכיחותן רחבה ומפריעה יותר משהיא באמת. היעדר הידע עלול אף להוביל את המטפלים ואת ההורים לתחושה של חוסר מסוגלות נוכח חוסר האונים שהם חשים מול התפתחות בלתי תקינה שמונעת את השגת המטרות הדידקטיות הנדרשות ומודגשות כל כך על ידי הסביבה האקדמית.

מטרות על:

1. המשתלמים יבינו את מהות השפה הכתובה (קריאה וכתיבה), ויכירו את המנגנונים הפסיכוגניים והסוציו-גניים המעורבים בה, ילמדו לבצע הערכה דידיקטית של המוכנות לשפה הכתובה, יתכננו מערכים דידיקטיים דיפרנציאליים העוסקים במוכנות לשפה הכתובה בהתאם למאפייני הילד וידעו להדריך הורים לקידום ההכנה לקריאה וכתיבה בבית.
2. הכרות עם תהליכים תקינים מול תהליכים בלתי תקינים ברכישת המוכנות לחשבון, ורכישת כלים ליעול דרכי הוראה במקרה של מתקשים בנושאים אלה.

נושאים מרכזיים בקורס (כותרות -על):

1. מקומה של השפה הכתובה כחלק ממכלול ההכנה לכתה א'
2. מודלים מעודכנים להסבר התפתחות תקינה ובלתי תקינה של קריאה וכתיבה
3. מושגים ומונחים כלליים וספציפיים הקשורים בשפה הכתובה

4. **הסיבות** - מיפוי המנגנונים המוטוריים, הנוירולוגיים, התחושתיים, הקוגניטיביים, הקשפיים, הרגשיים והסוציוגניים הנמצאים בבסיס של למידה תקינה של שפה כתובה. הבנת ההשלכות הדיפרנציאליות של תקינות מול אי תקינות בכל אחד מהמנגנונים האלה על יישומי השפה הכתובה במעגלי החיים (Task Analysis ו Skills Analysis של מטלות ספציפיות בבקריאה, הבנת הנקרא, כתיבה, כתיב והבעה)
5. **איתור** של ילדי גן, שנמצאים בקבוצת סיכון ללקוויות בקריאה וכתיבה, באמצעות הערכה דידקטית מקיפה
6. **קריאה ביקורתית** של דוחות רפואיים, פרא רפואיים, דידקטיים ואחרים הקשורים לקריאה וכתיבה
7. **גישות ושיטות** דידקטיות **עכשוויות** -הכרות ובחינה עדכנית (התפתחות, שינויים ורציונל) של שיטות לקידום המוכנות לקריאה וכתיבה
8. **התאמת דרכי עבודה** ספציפיות לילד-גן בעקבות הערכה דידקטית
9. **הכרות עם טכניקות** לקידום המוכנות לקריאה וכתיבה
10. **בניית סביבות למידה חינוכיות** בגן המעודדות ומטפחות שפה כתובה
11. **הדרכת הורים** לטיפול המוכנות לקריאה וכתיבה בבית
12. **אירועים יזומים מול מזדמנים** לטיפול המוכנות לכתה א
13. הכרת העקרונות להתאמה ולשילוב יעיל של **עוזרים דידקטיים, משחקים ודפי עבודה**
14. הכרת **הדרישות הפורמאליות של משרד החינוך** – (תשתית לקריאה וכתיבה- משרד החינוך)

תכנים ספציפיים

חלק א- למידה תקינה מול לקויה

כאשר ילדים נכנסים לכתה א גדל מאוד נפח הזמן המוקדש ללמידה פורמלית, עד כדי כך שניתן לומר ששני שליש משעות הערות של הילד מוקדשות ללמידה פורמלית בבית הספר ובבית. לפיכך, על מנת להכין ילד לכתה א, יש להכינו בראש וראשונה ללמידה באשר היא ורק בהמשך יש להתרכז בנושאים ספציפיים הקשורים במיומנויות אקדמיות ספציפיות כמו קריאה, כתיבה וחשבון. בהתאם, הנושאים הראשונים בקורס יופנו למונח הכנה **ללמידה** :

- הכרות עם המודל האינטגרטיבי התקין ללמידה ועיבוד מידע
- הגדרת לקוויות למידה (LD) על פי ה - DSM-5
- הגדרת לקות התפתחותית בקואורדינציה (DCD) על פי ה - DSM-5
- הגדרת לקות בעבוד חושי (SPD)
- הגדרת ADHD על פי ה- DSM-5
- אבחנה מובדלת בין ADHD לבין ODD (הפרעה מרדנית מתנגדת) לבין CD (הפרעת התנהגות)
- איתור הפרעת קו"ר (קשב וריכוז) באמצעות שאלונים שכיחים על יתרונותיהם וחסרונותיהם

- איתור הפרעת קו"ר באמצעות מבחנים ממוחשבים (TOVA, BRC, MOXO) על יתרונותיהם וחסרונותיהם
- קריאה ביקורתית של דוחות אבחוניים העוסקים בהפרעת קו"ר, סוגים שונים של קשב ומעורבותם בלמידה
- הכרת מאפיינים רגשיים והתנהגותיים של ילדים עם לקוויות מתונות
- שאלונים לאיתור לקוויות מתונות בגן
- קריאה ביקורתית של דוחות אבחוניים העוסקים בלקוויות מתונות בגן
- מדיניות שילוב או הכלה בהתייחס ללקוויות מתונות בגן
- עיצוב סביבה דידקטית-טיפולית המותאמת להצמחה רגשית, התנהגותית ודידקטית בגיל הגן
- עקרונות בעבודה עם הורים לילדים עם לקוויות מתונות בגן

חלק ב: תכנים ספציפיים הקשורים בהכנה לקריאה

- מהות הקריאה
- הרקע הקוגניטיבי למצבי תקינות מול מצבי אי תקינות ברכישת המוכנות לקריאה
- הרקע התחושתני, המוטורי, והקשפי למצבי תקינות מול מצבי אי תקינות ברכישת המוכנות לקריאה
- הרקע הרגשי-התנהגותי והרקע הסוציו-גני למצבי תקינות מול מצבי אי תקינות ברכישת המוכנות לקריאה
- ההתפתחות, השינויים והרציונאל בגישות למוכנות לקריאה בישראל
- דרכים להערכת המוכנות לקריאה כבסיס להכנת תכנית התערבות
- הכרות עם טכניקות לטיפול וקידום המוכנות לקריאה
- תכנון מערכי-התערבות דיפרנציאליים להקניית המוכנות לקריאה באוכלוסיות שונות תוך התייחסות להיבטים פרטניים ומערכתיים
- הדרכת הורים לקידום ביתי של המוכנות לקריאה

חלק ג: תכנים ספציפיים הקשורים במוכנות לכתיבה

- מבוא: מה בין כתב, כתיב והבעה בכתב
- הבסיס הפיסיולוגי לרכישת הכתיבה הידנית- שלד שריר, מוטוריקה גסה ועדינה
- הבסיס הנורולוגי לרכישת הכתיבה הידנית
- הבסיס התחושתני לרכישת הכתיבה הידנית
- הבסיס הקוגניטיבי לרכישת כתיבה ידנית
- היבטים רגשיים ואישיותיים ברכישת הכתיבה הידנית
- מושגי יסוד בכתיבה ידנית
- בעיות מרכזיות בכתיבה ידנית בגן

דר' הילה פלור-מדואל

לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויזין למטפלים *הדרכת הורים
התבור 11/4 נס ציונה 08-9409926 052-8525104 hilafloor46@gmail.com

- דרכי איתור והערכה של כתיבה ידנית בגן הילדים (ריאיונות, שאלונים, תצפיות, מבחנים פורמליים ובלתי פורמליים)
- הבנת דוחות אבחון העוסקים במוכנות לכתיבה
- דרכים להתמודדות עם קשיים מרכזיים בכתיבה ידנית בגן הילדים (הנגשה מול טיפול ישיר)
- שיקולי דעת בבחירת דרכי התערבות בגן
- ניתוח של תכניות עבודה קיימות העוסקות בהכנה לכתיבה ידנית.
- תהליכים ברכישת כתיב מגיל שלוש ועד שש
- סדנה מסכמת : מאיסוף נתונים ועד לכתיבת תכנית התערבות בכתיבה

תכנים ספציפיים הקשורים במוכנות לחשבון:

1. הבסיס הלוגי והאמפירי למוכנות לחשבון, כנושא שאיננו תלוי גיל
2. יכולות קוגניטיביות (התאמה חד חד ערכית, חד רב ערכית, יכולת הפיכות, סידור בסידרה, שימור כמות)
3. מיומנויות מספר וכמות (ספירה, מניה, זיהוי ספרות, התאמת כמות לספרה, סדר המספרים, המספר הסודר, תפיסת כמויות ללא מניה, הרכבי המספרים עד 6, השוואת כמויות, הקשר בין המשמעות הסידורית לכמותית, הבנת משמעות החיבור והחיסור
4. מודלים נכונים להקניה, יישום ותרגול של נושאים מרכזיים במוכנות לחשבון
5. עזרים דידקטיים ומשחקים

דרכי הוראה

- הרצאות
- סדנאות
- הלמידה תהיה פרונטלית (למי שבחרה ללמוד בימי א אחה"צ) או מקוונת מסונכרנת (עבור מי שבחרה ללמוד ביום ג בבוקר).

חובות הקורס

נוכחות ב – 80% מהמפגשים בקורס

מבחן – שמתבצע כלמידה משותפת יחד איתי

דר' הילה פלור-מדואל
לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויז'ן למטפלים *הדרכת הורים
hilafloor46@gmail.com 052-8525104 08-9409926 התבור 11/4 נס ציונה

דר' הילה פלור מדואל

לקוויות למידה- *אבחון *טיפול *השתלמויות מורים *סופרוויז'ן למטפלים *הדרכת הורים

hilafloor46@gmail.com 0528525104 7401968 התבור 11/4 נס ציונה

הנני לאשר כי

הגב' _____

ת.ז. _____

השתתפה בקורס

המוכנות לכתה א

בהיקף של 120 שעות אקדמיות

ועמדה בהצלחה רבה בדרישות

*סילבוס וגיליון ציונים מצורפים כנספח לתעודה זו

תאריך לועזי

תאריך עברי

חתימה וחותמת